

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ**

**«СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА
ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ»**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)**

Виконала:

студентка 4 курсу, групи 472,
денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Зварич Ірина _____

Керівник:

д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів і
кредиту **Нікіфоров П.О.**

*До захисту допущено на
засіданні кафедри
протокол № _____ від «____» травня 202__р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

Чернівці – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	5
1.1. Сутність, структура та функції банківської системи як окремої сфери національної економіки	5
1.2. Нормативно-правове регулювання банківської діяльності в Україні	11
1.3. Іноземний досвід та специфіка вітчизняної практики у розбудові банківської системи сучасного типу	14
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА БАНКІВНИЦТВА У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	19
2.1. Кількісні та якісні параметри розвитку банківської системи України у 2022–2024 роках	19
2.2. Вплив макроекономічних чинників та кризових явищ на банківську систему в умовах війни	25
2.3. Регулятивна діяльність НБУ у забезпеченні стабільності та фінансової безпеки банківської системи	30
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	34
3.1. Ключові проблеми банківської системи України у вирішенні її функціональних завдань	34
3.2. Шляхи вдосконалення та перспективи розвитку банківської системи в умовах післявоєнної розбудови України	40
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Банківська система в Україні сьогодні переживає період значних змін і викликів, які обумовлені складними економічними умовами та впливом глобальних фінансових тенденцій.

Сучасний стан банківської системи характеризується процесами технологічної та цифрової трансформації, зростанням вимог до безпеки операцій та боротьбою за довіру клієнтів. Водночас українським банкам доводиться долати наслідки попередніх фінансових криз і адаптуватися до нових регуляторних стандартів, які наближені до міжнародних норм. Однак існують і суттєві проблеми, що стримують їхній розвиток, такі як високий рівень неплатоспроможних кредитів, недостатня кількість інвестицій у фінансові інновації та проблема ефективного управління банківськими ризиками. Актуальність цієї теми обумовлена необхідністю створення ефективної стратегії подальшого розвитку банківського сектору, яка б відповідала як внутрішнім викликам, так і міжнародним трендам.

Мета дипломної роботи – дослідження сучасного стану та розвитку банківської системи України як складової частини національної економіки, а також визначення шляхів її вдосконалення в умовах післявоєнної відбудови.

Виходячи з мети слід виділити завдання:

- вивчення сутності, структури та функцій банківської системи як окремої сфери національної економіки.
- аналіз нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні.
- ознайомлення з іноземним досвідом і особливостями вітчизняної практики у формуванні сучасної банківської системи.
- оцінка кількісних і якісних параметрів розвитку банківської системи України протягом 2022-2024 років.

- дослідження впливу макроекономічних факторів і кризових явищ на банківську систему в умовах війни.
- огляд регулятивної діяльності Національного банку України щодо забезпечення стабільності та фінансової безпеки банківської системи.
- визначення ключових проблем банківської системи України у вирішенні її функціональних завдань.
- розробка шляхів вдосконалення та оцінка перспектив розвитку банківської системи в умовах післявоєнної відбудови України.

Предметом дослідження є функціонування банківської системи України, її регулятивна база, а також вплив макроекономічних факторів і зовнішніх кризових явищ.

Об'єктом виступає структурний аналіз банківської системи в контексті її ролі та значущості у забезпеченні стабільності та фінансової безпеки економіки країни.

Інформаційною базою дослідження виступають базові підручники з фінансів, банківської справи, наукові праці й монографії вітчизняних і зарубіжних економістів, статті фахових видань.

У розділі 1 розглядаються теоретичні аспекти функціонування банківської системи, її основні поняття, сутність та структура.

У розділі 2 аналізується сучасний стан банківської системи України, та вплив повномасштабного вторгнення на її діяльність.

Розділ 3 присвячено дослідженню проблем та перспектив розвитку банківської системи.

Робота складається з вступу, трьох розділів, містить 11 таблиць, 10 рисунків та складає 46 сторінок

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

1.1. Сутність, структура та функції банківської системи як окремої сфери національної економіки

Банківська система України є одним з ключових елементів вітчизняної економіки, адже вона не лише підтримує фінансовий сектор, але й безпосередньо впливає на економічний добробут країни. Через свою природу і функції банки займають особливе місце в економіці ринкового типу, де вони відіграють важливу роль у зв'язку з усіма ланками економічного життя. Їх функціонування значно впливає на повсякденну життєдіяльність суспільства, забезпечуючи стабільність, можливість економічного зростання та фінансове обслуговування підприємств і населення.

На сьогоднішній день в економічній літературі відсутнє однозначне визначення поняття "банківська система". Існуючі підходи до розуміння цього поняття здебільшого обмежуються емпіричним рівнем оцінки, що часто відображається в спеціалізованих дослідженнях. Такий емпіричний підхід потребує більш глибокого теоретичного осмислення для розуміння базових аспектів організації банківської справи [4].

У науковій літературі можна виділити два основних напрями підходів до оцінки сутності банківської системи. З одного боку, є загальні дефініції, які описують банківську систему як просте поєднання всіх банків, що функціонують у країні. З іншого боку, нерідко зустрічаються випадки, коли поняття банківської системи підміняється поняттям кредитної системи, яка включає як комерційні банки, так і спеціалізовані кредитно-фінансові установи.

Українське законодавство визначає банківську систему у вузькому значенні. Згідно зі статтею 4 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банківська система України складається з Національного банку України, інших вітчизняних банків та філій іноземних банків, які створені та діють на території України відповідно до положень цього закону та інших законів України [1].

Ця система є цілісністю установ, що здійснюють банківську діяльність та реалізують функцію внутрішнього управління серед цих інститутів. Інший дослідник, О. В. Дзюблюк, бачить банківську систему як сукупність всіх банків країни, що взаємодіють між собою згідно із встановленими нормами і правилами ведення банківської справи.

Розглянемо підходи до сутності банківської системи України (рис. 1.1)

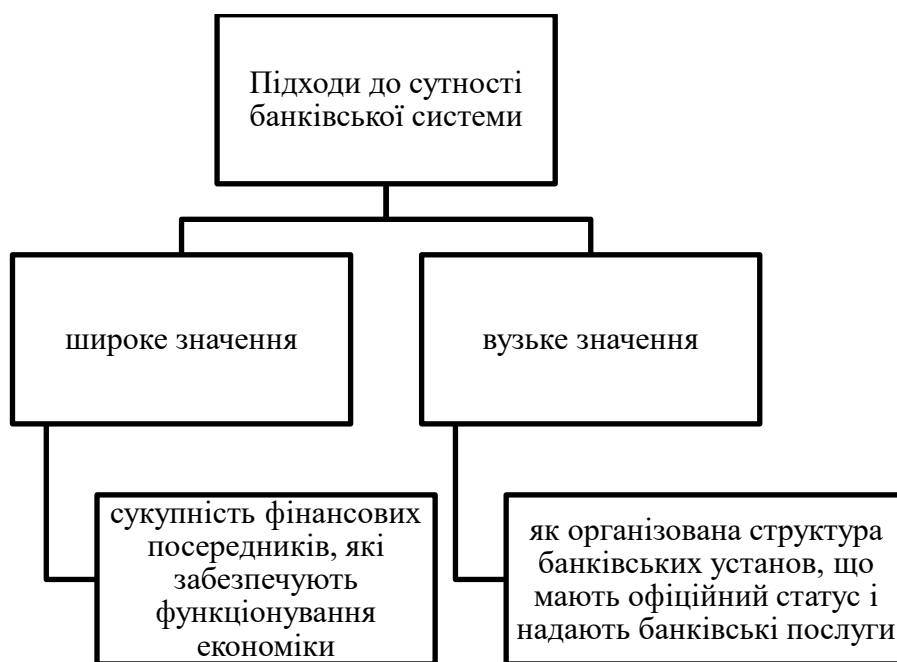

Рис. 1.1. Підходи до сутності банківської системи

Джерело: [34]

Підходи до розуміння сутності банківської системи можна розглядати у двох основних аспектах — широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні

банківська система охоплює всю сукупність фінансових посередників, які забезпечують функціонування економіки. До неї входять не тільки банки, а й інші фінансові установи, такі як страхові компанії, інвестиційні фонди, кредитні спілки тощо. Вони разом створюють мережу, яка здійснює акумуляцію та перерозподіл фінансових ресурсів у масштабах держави.

У вузькому значенні банківська система трактується як організована структура банківських установ, що мають офіційний статус і надають банківські послуги. Це структура, яка складається з центрального банку та комерційних банків, де центральний банк виконує регулятивну та наглядову функції, а комерційні банки забезпечують безпосередню взаємодію з клієнтами [45].

Основний напрямок забезпечення механізму державного регулювання діяльності банківських установ України.

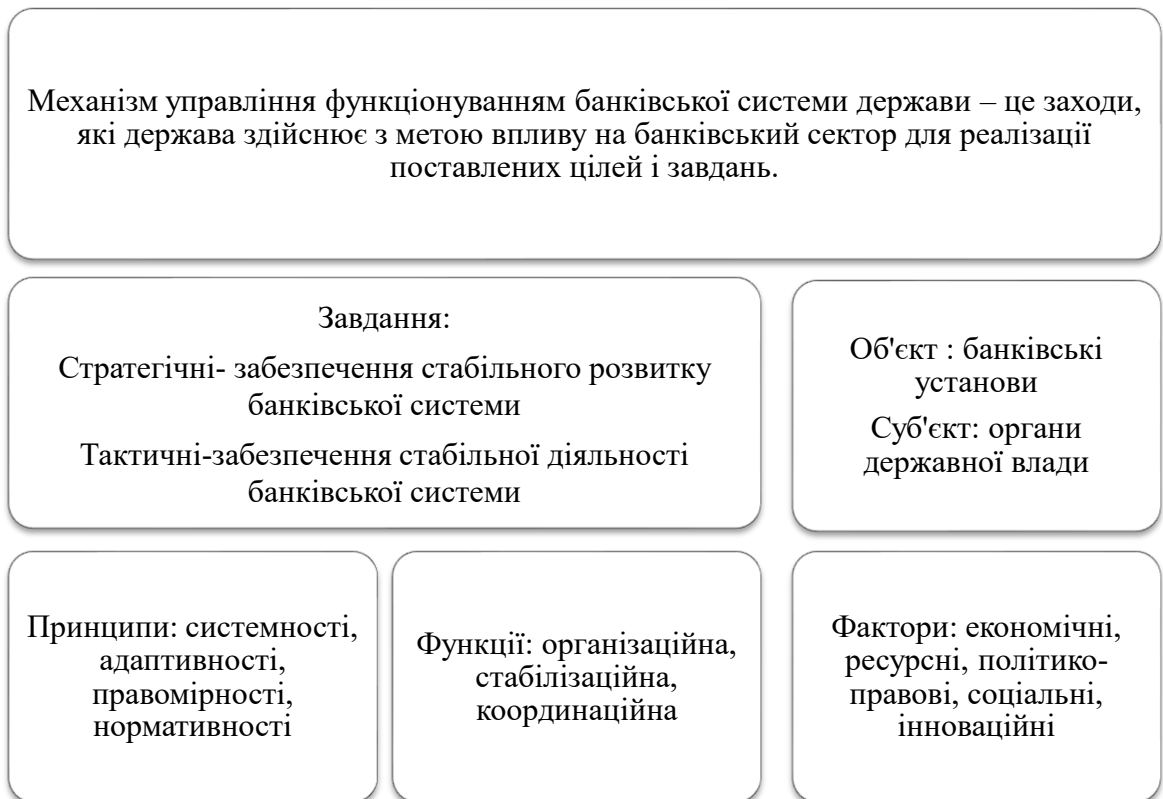

Рис. 1.2. Механізм управління функціонування банківської системи

Джерело: [16]

Для реалізації механізму державного регулювання діяльності банківських установ України необхідно виконати такі завдання:

- стратегія – оцінка кожного елемента з урахуванням важливості його впливу на кінцевому рівні;
- тактика [14]

Специфіка банківської системи виражається через її функції, які мають унікальні особливості та тісно пов'язані між собою. Існують різні підходи до класифікації цих функцій, їхнього змісту та кількості.

Зазвичай виділяють три основні функції: створення грошей і регулювання грошової маси, трансформаційну функцію та стабілізаційну функцію. В сучасних умовах для стабілізації фінансово-економічної ситуації в державі потрібна ефективна, надійна та розвинена банківська система.

Вона виконує основні завдання фінансової системи України шляхом:

- забезпечення переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордони держав і між різними галузями;
- розробки та впровадження способів управління ризиками;
- забезпечення механізму акумуляції фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання;
- підтримки безперебійного функціонування платіжних систем через удосконалення способів клірингу та розрахунків, що стимулюють торгівлю;
- наповнення ринку ціновою інформацією, яка сприяє координації децентралізованого процесу прийняття рішень в різних галузях економіки [11].

Банківська система України, яка відіграє ключову роль в економічній архітектурі держави, є комплексною структурою, що охоплює кілька важливих складових. Перш за все, центральною ланкою цієї системи є Національний банк України, який виступає головним регулятором фінансового ринку та забезпечує стабільність національної валюти. Окрім нього, до банківської системи входять різноманітні комерційні банки, які можуть бути як місцевими резидентами, так і

зарубіжними нерезидентами, котрі отримали оформлення та дозволи на діяльність згідно з нормами українського законодавства.

Важливу роль також відіграють небанківські фінансові установи, які зосереджують свою роботу виключно на прийомі депозитів від населення, наданні кредитів різних типів та управлінні рахунками їх клієнтів.

До складу системи також входить Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який покликаний забезпечити захист та безпеку для вкладів громадян у випадку виникнення непередбачених обставин.

Процеси реформування тут розпочалися значно раніше, ніж у інших секторах економічної діяльності країни, що пояснюється критичною важливістю банків у можливості плавного переходу до ефективної ринкової моделі економіки. Українська банківська система характеризується класичною дворівневою структурою: центральний Національний банк на вершині і комерційні банки на нижньому рівні. Основоположні принципи цієї структури були закріплені в Законі України «Про банки та банківську діяльність», який вступив у дію в 1991 році і став законодавчою базою цих процесів.

В додатку А зобразимо структуру банківської системи України.

Структура банківської системи на двох рівнях сприяє забезпеченню фінансової стабільності системи, знижує рівень ризику банківських операцій та гарантує основні права кредиторів і вкладників, які отримують вигоду від належного нагляду та нагляду з боку НБУ, який перевищує контроль КБ, її філій і діяльність філій іноземних банків на території країни. В процесі роботи відносини між усіма перерахованими гравцями БС розвиваються в двох основних напрямках:

- вертикальний зв'язок між НБУ та всіма іншими елементами банківської системи;
- горизонтальні відносини між комерційними банками на основі конкуренції.

На першому рівні банківської структури України стоїть Національний банк, який виконує роль центрального органу, а за ним - комерційні банки з різноманітними формами власності, спеціалізаціями і територіальною прив'язкою. Банківську систему можна розглядати як важливий елемент загальної економічної структури, яка об'єднує всі процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання як матеріальних, так і нематеріальних благ. Virізняється багаторівнева природа самої економічної системи, де кожна складова має власну складність і спроможність до саморегулювання. Банківська система виступає однією з ключових ланок цієї мережі, активно сприяючи її динаміці та стабільності.

Незважаючи на розвиток та значні зміни в якісному та кількісному контексті банківської системи, її функціонування як системи ринкового типу перебуває в процесі розвитку. Вже сам цей факт свідчить про необхідність подальшого вдосконалення. Від механізму її функціонування залежить обґрунтованість та ефективність банківської системи (додаток Б). Збереження існуючих умов розвитку банківської системи та постійне проведення політики вдосконалення можливі лише в системі стратегічного управління.

У діяльності банків виявилася тенденція до підвищення ролі стратегії, стратегічних підходів і методів стратегічного управління бізнесом у контексті забезпечення їх конкурентних переваг. Потреба в стратегічному управлінні стає неминучою, головним чином, коли виникають нові цілі, яких неможливо досягти в рамках поточної стратегії.

Причини цього полягають у тому, що банкам часто важко в умовах швидких змін, з якими вони раніше не стикалися, визначити, який напрямок діяльності потребує вдосконалення та реформування, і який найкращий спосіб це зробити. Тому кожен банк повинен зробити власний стратегічний вибір, враховуючи як свої можливості та ризики, так і забезпечуючи ефективне управління та мінімізуючи витрати, пов'язані зі зміною стратегій управління.

Таким чином, при описі сучасного стану банківської системи України, варто відмітити, що політична та військова нестабільність, висока інфляція та загальна економічна нестабільність негативно вплинули на банківський сектор та діяльність банків, які працюють у країні. Крім цього, ще одним важливим фактором, що характеризує сучасний стан банківської системи, є активна участь НБУ у функціонуванні банківської системи.

1.2. Нормативно-правове регулювання банківської діяльності в Україні

Банківська система є важливим елементом економічної інфраструктури країни, а її стабільний розвиток та ефективне функціонування значною мірою залежить від нормативно-правового регулювання.

В Україні регламентування банківської сфери базується на системі законів, підзаконних актів і міжнародних стандартів, що встановлюють правила взаємодії учасників фінансового ринку, регулюють їхню діяльність та забезпечують надійність фінансових інститутів.

Він включає основні закони, підзаконні акти, постанови Верховної Ради України, постанови Правління Національного банку України та декрети Кабінету Міністрів України.

Аналіз цієї структури дозволяє зрозуміти взаємозв'язок між різними рівнями нормативного регулювання та їх вплив на банківську систему.

Наступним етапом розглянемо нормативно-правові акти, що регламентують діяльність банківської діяльності.

Таблиця 1.1

Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність банківської діяльності

Нормативно-правовий акт	Основні положення	Органи регулювання
Конституція України	Визначає загальні принципи функціонування фінансової системи, включаючи банківську діяльність.	Верховна Рада України
Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Регулює створення, діяльність, реорганізацію та ліквідацію банків; встановлює права та обов'язки банків, забезпечує захист інтересів вкладників і клієнтів.	Національний банк України
Закон України «Про Національний банк України»	Визначає статус, функції та повноваження НБУ як головного регулятора банківської системи.	Національний банк України
Базельські принципи	Міжнародні стандарти для забезпечення стійкості банківської системи, включаючи управління ризиками та нагляд.	Базельський комітет з банківського нагляду
Підзаконні акти НБУ	Постанови та положення, що деталізують вимоги до діяльності банків (наприклад, ліцензування, пруденційні нормативи, порядок розкриття інформації).	Національний банк України
Законодавчі акти про розкриття банківської таємниці	Регулюють порядок захисту та розкриття інформації, яка становить банківську таємницю.	Національний банк України

Джерело: [1-3]

На рис. 1.1. зобразимо нормативно-правові акти, що регулюють роботу Національного банку України.

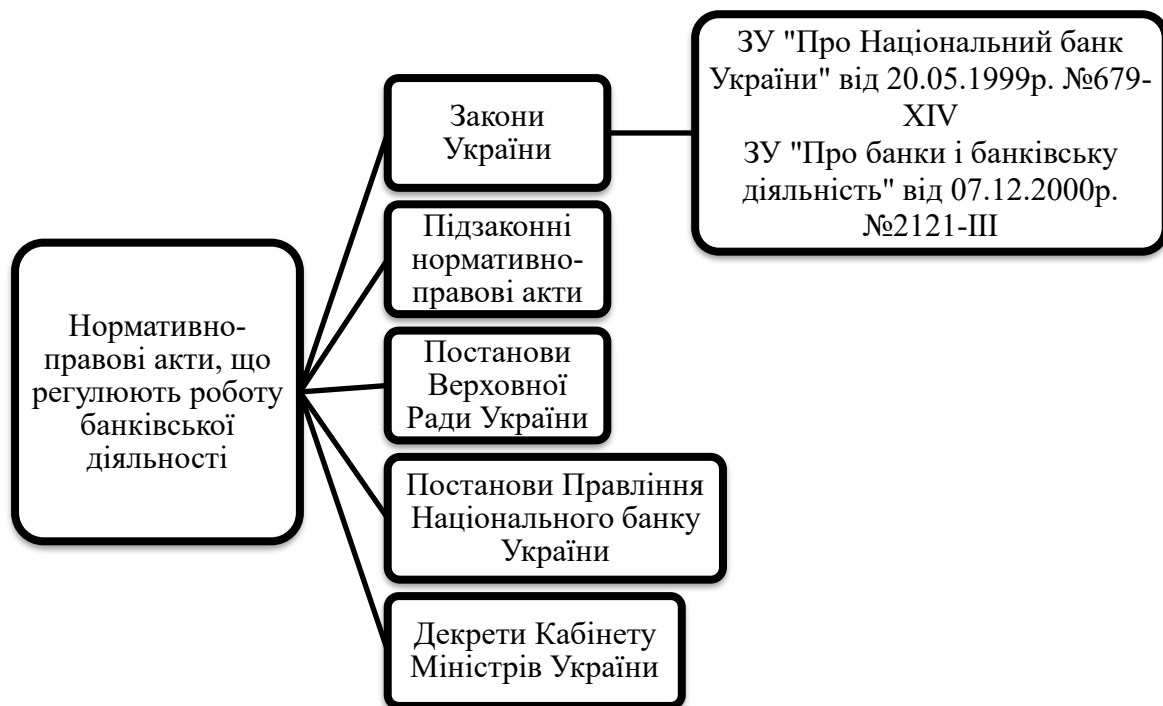

Рис. 1.3. Нормативно-правові акти, що регулюють роботу банківської діяльності

Джерело: [1-3]

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банківської діяльності демонструє багаторівневу структуру нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні.

Кожен рівень має свою специфіку та функції: від загальних законодавчих норм до детальних підзаконних актів і постанов. Така система забезпечує стабільність і ефективність роботи банківської системи, сприяючи її адаптації до змін економічного середовища. Аналіз структури дозволяє зрозуміти важливість узгодженості між різними рівнями регулювання для забезпечення прозорості й надійності фінансової системи країни.

Таким чином, дослідження нормативної бази банківської діяльності є актуальним як для розуміння сучасної ситуації в економіці, так і для визначення перспектив вдосконалення регулювання в майбутньому.

1.3. Іноземний досвід та специфіка вітчизняної практики у розбудові банківської системи сучасного типу

Розвиток банківської системи сучасного типу є одним із ключових елементів економічного становлення будь-якої держави. Світовий досвід показує, що від ефективності роботи банківської системи залежить стабільність фінансових ринків, доступність кредитування для населення та бізнесу, а також загальний рівень економічного розвитку.

У цьому контексті важливим завданням є врахування іноземного досвіду та адаптація його до реалій національної економіки, оскільки успішні моделі розбудови банківської системи в одній країні можуть потребувати коригування, враховуючи специфіку іншої. Вивчаючи закордонний досвід, можна виокремити декілька ключових підходів до побудови сучасних банківських систем.

По-перше, це впровадження сучасних цифрових технологій, які суттєво спрощують обслуговування клієнтів та оптимізують внутрішні процеси банків. Наприклад, держави ЄС активно розвивають концепцію "безготівкової економіки", стимулюючи громадян і бізнес використовувати цифрові платіжні засоби.

Ефективне функціонування банківської системи є основою для стабільності, зростання і розвитку національної економіки. В Україні процес побудови сучасної банківської системи пройшов складний і неоднозначний етап становлення. Початком можна вважати період здобуття незалежності, коли виникла потреба у створенні власної фінансової інфраструктури.

Тоді основними завданнями були ухвалення законодавчої бази, формування центрального банку та першої хвилі комерційних банків.

Попри серйозні виклики, включаючи кризові ситуації 1998, 2008 та 2014 років, країна все ж досягла певного прогресу. Однією з ключових характеристик української банківської системи є її залежність від зовнішніх чинників. Міжнародні фінансові організації, такі як МВФ і Світовий банк, суттєво впливають на прийняття рішень та регулятивну політику. Їхні рекомендації часто впроваджуються у законодавчі ініціативи й у стратегічний розвиток галузі.

Також банки провідних країн значну увагу приділяють кібербезпеці, яка стає критично важливою на тлі стрімкого розширення використання онлайн-банкінгу. Ще одним важливим моментом є посилення регуляцій діяльності банків з метою захисту споживачів і стабільності фінансових установ.

Наприклад, у Сполучених Штатах та країнах ЄС були впроваджені жорсткі стандарти капіталу та ліквідності після фінансової кризи 2008 року. Це дозволило мінімізувати ризики повторення подібних криз у майбутньому.

Проте не варто забувати про необхідність врахування національної специфіки під час адаптації іноземного досвіду.

У випадку України головними викликами залишаються високий рівень тіньової економіки, недостатня довіра населення до банківської системи та нестабільність макроекономічного середовища.

Тому одним із пріоритетів має бути реформа регуляторної бази та створення дієвого механізму захисту прав депонентів і вкладників. Крім того, важливим напрямком залишається співпраця з міжнародними фінансовими установами,

такими як МВФ і Світовий банк, що може сприяти отриманню як технічної допомоги, так і фінансової підтримки.

Наступним етапом порівняння іноземного досвіду та вітчизняної практики у розбудові банківської системи (таблиця

Таблиця 1.2

Порівняння іноземного досвіду та вітчизняної практики у розбудові
банківської системи

Критерій	Іноземний досвід	Вітчизняна практика
Моделі організації	Англосаксонська (банки активно працюють на фондовому ринку) та німецька (універсальні банки з інтеграцією інвестиційних послуг)	Переважає поступова адаптація європейських стандартів із збереженням переваг локальних моделей
Регуляторна політика	Чітка диференціація між комерційними та інвестиційними операціями (напр., США), централізований контроль (Китай)	Недосконалість нормативної бази, поступове запозичення європейських механізмів регулювання
Структурні реформи	Активна роль державних банків розвитку у фінансуванні МСБ, експортних програм, венчурних проєктів (ЄС)	Обмежене застосування державних інструментів підтримки через недостатнє фінансування та кризові умови
Технологічний розвиток	Широке впровадження цифрових платформ, інтернет-банкінгу, кібербезпеки (ЄС, США)	Часткова імплементація цифрових рішень із затримками через брак інвестицій та інфраструктури
Фінансова стійкість	Системи управління ризиками, стрест-тестування, міжнародні стандарти капіталізації (BASEL)	Нестабільність через високі ризики дефолтів, воєнний стан та обмежену ліквідність
Підтримка МСБ	Створення бюро кредитних історій, гарантійні програми, пільгове кредитування (ЄС)	Фрагментарні державні ініціативи, недостатній розвиток інституційної підтримки
Міжнародна інтеграція	Активна експансія через мережу філій, міжнародні альянси (напр., європейські банки)	Обмежена присутність українських банків на міжнародних ринках, зменшення іноземного капіталу

Джерело: [8]

Щодо моделей організації, світовий досвід варіюється між англосаксонською моделлю, яка передбачає активну участь банків у фондовому ринку, і німецькою, що базується на універсальних банках з інтегрованими інвестиційними послугами.

Своєю чергою, в Україні спостерігається поступова адаптація європейських стандартів зі збереженням переваг локальних умов.

Регуляторна політика на міжнародному рівні чітко диференціює комерційні та інвестиційні операції, як це роблять Сполучені Штати, або реалізує жорсткий централізований контроль, прикладом чого є Китай. Вітчизняна нормативна база все ще вважається недосконалою; втім, Україна поступово інтегрує європейські механізми регулювання.

Структурні реформи за кордоном фокусуються на активній участі державних банків розвитку у фінансуванні малого і середнього бізнесу (МСБ), підтримці експорту та венчурних проєктів. Проте в Україні ці інструменти застосовуються обмежено через нестачу фінансування та вплив кризових явищ. Технологічний розвиток в економічно розвинених країнах проявляється широким упровадженням цифрових платформ і кібербезпеки.

В Україні ж технології запроваджуються частково, і цей процес супроводжується затримками через дефіцит інвестицій та недостатність інфраструктурного забезпечення. Фінансова стійкість у розвинених країнах забезпечується системами управління ризиками, регулярними стрес-тестами та дотриманням міжнародних стандартів капіталізації (наприклад, BASEL). У той час, як вітчизняна фінансова система залишається нестабільною через високі ризики дефолтів, воєнний стан та обмежену ліквідність. Особлива увага до МСБ за кордоном проявляється у створенні бюро кредитних історій, пільгових кредитах і гарантійних програмах [18].

В Україні ж такі ініціативи залишаються фрагментарними, а інституційна підтримка для цього сектора досі не розвинута належним чином. Міжнародна інтеграція закордонними банками здійснюється шляхом створення глобальних мереж і міжнародних альянсів.

Натомість українські банки мають обмежене представлення на міжнародних ринках, водночас спостерігається тенденція до зменшення присутності іноземного капіталу.

Таким чином, аналіз свідчить про необхідність активніших реформ у банківському секторі України для наближення до передових міжнародних стандартів. Важливим залишається посилення підтримки МСБ, технологічне оновлення, вдосконалення регуляторної бази й стимулювання міжнародної інтеграції. Це дозволить створити більш стійку та конкурентоспроможну фінансову систему, яка сприятиме економічному зростанню країни.

Підсумовуючи, можна зазначити, що організаційні моделі управління за кордоном демонструють більшу спеціалізацію та структурну однорідність, тоді як Україна прагне адаптувати підхід із залученням елементів інших систем [22].

Що стосується цифрових технологій, європейські та американські банки здійснюють активне впровадження передових рішень, таких як блокчейн та аналітика, тоді як українські фінансові установи зосереджені здебільшого на базовій автоматизації процесів. Нарешті, забезпечення фінансової стійкості в Україні стикається зі значними викликами через затримку у впровадженні BASEL-стандартів, спричиненими зовнішніми та внутрішніми факторами, такими як війна та економічна нестабільність.

РОЗДІЛ 2.

ПРАГМАТИКА БАНКІВНИЦТВА У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

2.1. Кількісні та якісні параметри розвитку банківської системи України у 2022–2024 роках

Сьогодні банківська система України є одним із найрозвиненіших елементів економічного механізму, оскільки її реформування розпочалося раніше за інші сектори економіки, що зумовлено ключовою роллю банків у вирішенні завдань переходу до ринку [5,с.3]

Дворівнева побудова є ключовим принципом ринкової економічної системи побудови банківської системи і є вирішальною якісною характеристикою, що відрізняє її від інших систем. Побудова першого рівня можлива лише в умовах тоталітарної економіки, і в цьому випадку достатньо створити державний банк, який може виконувати емісійні та касові функції на адміністративній та командній основі, а також кредитувати та розрахунково обслуговувати комерційних клієнтів.

Банківський сектор під час війни зіткнувся з різними проблемами, що призвели до значних змін його функціонування, проте принципи банківської системи навіть у кризовому середовищі залишаються незмінними.

Проте, щоб зберегти достатній рівень довіри клієнтів, Національний банк України повинні були розробити та впровадити заходи, щоб стабілізувати банківський ринок.

Повномасштабне вторгнення стало причиною зменшення попиту на кредити з боку населення. Разом із тим спостерігається, що попит на кредит для бізнесу зберігається, і це зумовило покращення умов участі корпорації в урядових програмах.

Крім того, саме банки, за умови налагодження ефективного кредитування, можуть стати локомотивами розвитку, виходу на ринок нових товарів і послуг, появи нових підприємств та виробництв [10,с.580].

Проаналізуємо динаміку кількості банків протягом 2019-2022 років.

Таблиця 2.1.

Динаміка кількості банків протягом 2019-2022 років

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення	
				Абсолютне	Відносьн е
Кількість діючих банків	71	67	63	-8	88,73
З них: іноземним капіталом	33	30	27	-6	81,82
У т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	22	19	-4	82,61

Джерело: [29]

Отже, таблиця ілюструє динамічні зміни у кількості банків, які діють на ринку, за три роки, з 1 січня 2022 року до 1 січня 2024 року. У ній докладно відображені зміни в загальній кількості банків, а також вказані конкретні дані щодо банків з іноземним капіталом, включаючи ті, які мають стовідсотковий іноземний контроль.

На основі наданих даних можна зробити такі висновки: - Загальна кількість діючих банків зменшилася з 71 на початок 2022 року до 63 на початок 2024 року, що становить абсолютну зміну в -8 банків або відносне зменшення на 88,73%.

Кількість банків з іноземним капіталом також знизилася з 33 до 27 за той же період. Це відображує абсолютну зміну на -6 та відносне зменшення до 81,82%.

Банків, що мають 100% іноземного капіталу, скоротилося з 23 до 19 протягом досліджуваного періоду, становлячи абсолютне зменшення на -4 та

відносний показник у 82,61%. Ці тенденції свідчать про поступове скорочення кількості банків в Україні, особливо тих, що мають іноземний капітал. Це може бути наслідком структурних економічних змін чи регуляторних заходів, що впливають на діяльність фінансових установ у країні.

Такий підхід забезпечує чітке уявлення про тенденції на ринку банківських установ і дозволяє оцінити рівень спадання або зростання цих показників у заданий часовий проміжок.

Своєчасні дії комерційних банків та Національного банку України щодо безперебійної роботи фінансових установ та електронних платежів система дозволила фінансовому сектору пережити перші місяці після вторгнення з помірними втратами).

Розглянемо показники банківського сектору України за 2022-2024 роки (таблиця 2.2)

Таблиця 2.2

Показники банківського сектору України за 2022-2024 роки

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення	
				Абсолютне	Відносн е
Активи	2 053 232	2 351 678	2 942 806	889 574	143,33
Капітал	255 514	215 840	296 797	41 283	116,16
Кошти юридичних осіб	758 434	889 526	1 260 155	501 721	166,15
Кошти фізичних осіб	726 898	933 240	1 084 281	357 383	149,17

Джерело: [29]

Згідно з таблицею, що містить дані про фінансові показники, фіксується значне зростання активів підприємства за період з 01.01.2022 до 01.01.2024. Активи збільшилися з 2 053 232 до 2 942 806, що становить абсолютне відхилення

в розмірі 889 574 та відносне відхилення в 143,33%. Це свідчить про приріст ресурсної бази підприємства та можливості для його подальшого розвитку.

На рис. 2.1. зобразимо динаміку активів та капіталу банківського сектору за 2022-2024 роки.

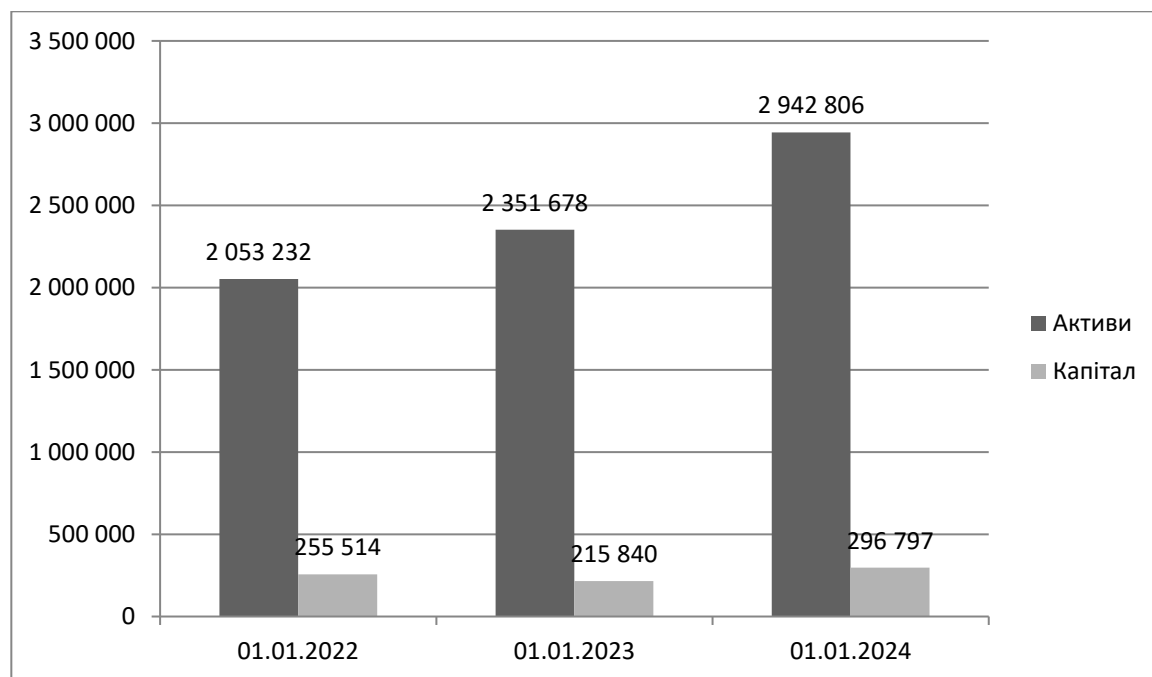

Рис. 2.1. Динаміка активу і капіталу банківського сектору в Україні за 2022-2024 роки

Джерело: [29]

Оцінка фінансових показників, представлених у даних за вказані періоди, дозволяє зробити висновок про позитивну динаміку росту активів та капіталу компанії.

Згідно з наведеними цифрами, активи демонструють суттєве збільшення протягом трьох років — з 2 053 232 на початок 2022 року до 2 942 806 на початок 2024 року. Абсолютне відхилення становить 889 574, що вказує на приріст у розмірі 143,33%, відображаючи стабільну тенденцію до нарощування ресурсів підприємства.

Також спостерігається динаміка в показниках капіталу. Починаючи з 255 514 у початковий період, капітал зріс до 296 797 на початок 2024 року. Абсолютне відхилення дорівнює 41 283, що вказує на збільшення у відносному вимірі на 116,16%. Таке зростання свідчить про зміцнення фінансової бази та підкріплює стабільність діяльності організації.

Отже, аналіз фінансових даних за визначені періоди підтверджує загальну тенденцію до зростання, що є гарним показником для перспективного розвитку компанії та стимулом для подальших інвестицій і стратегічного планування.

Розглянемо динаміку коштів юридичних та фізичних осіб за 2022-2024 роки.

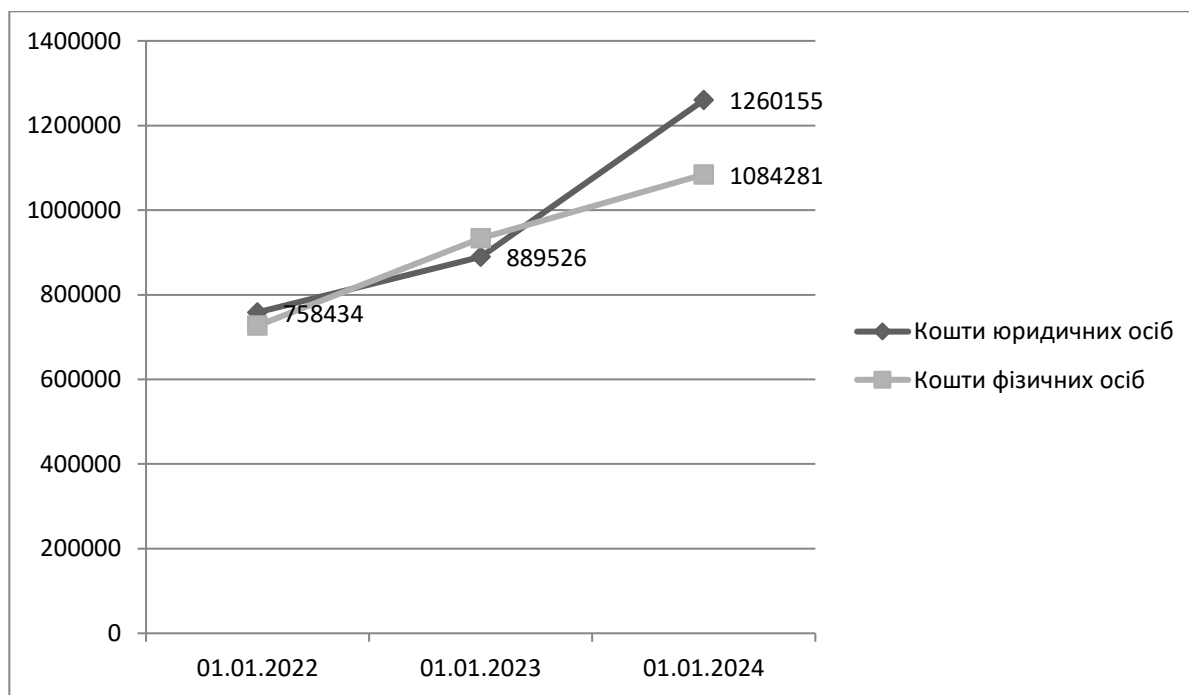

Рис. 2.2. Динаміка коштів юридичних і фізичних осіб

Джерело: [29]

Отже, протягом аналізованого періоду спостерігалось значне зростання коштів як юридичних, так і фізичних осіб. Зокрема, кошти юридичних осіб зросли з 758 434 до 1 260 155, що складає приріст у 166,15%. Кошти фізичних осіб збільшилися з 726 898 до 1 084 281, що є приростом у 149,17%. Ці дані вказують на загальне покращення фінансового становища й активності на ринку.

Проаналізуємо показники рентабельності банківського сектору України за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.3.

Показники рентабельності банківського сектору України за 2022-2024 роки

Показник	2022	2023	2024
Рентабельність активів (%)	4,09	1,04	3,38
Рентабельність капіталу %	35,08	9,68	31,61

Джерело: [29]

На основі наведених показників можна зробити кілька важливих спостережень щодо рентабельності активів та капіталу з 2022 по 2024 роки. У 2022 році рентабельність активів становила 4,09%, але значно знизилася до 1,04% у 2023 році. Це може вказувати на певні труднощі або зміни у використанні активів протягом цього періоду.

Однак, прогноз на 2024 рік демонструє покращення до 3,38%, що свідчить про можливу стабілізацію або оптимізацію управління активами. Щодо рентабельності капіталу, то вона була досить високою у 2022 році, досягнувши 35,08%. У 2023 році відбулося суттєве зниження до 9,68%, що може бути результатом зменшення прибутковості або зростання капіталовкладень.

Проте прогноз на 2024 рік передбачає підвищення до 31,61%, що може бути обумовлено очікуваним покращенням фінансової ефективності чи зростанням доходів. Загалом, дані показують тимчасові труднощі у 2023 році з подальшим відновленням фінансової ефективності у 2024 році.

2.2. Вплив макроекономічних чинників та кризових явищ на банківську систему в умовах війни

Вплив макроекономічних чинників і кризових явищ на банківську систему відчутний особливо в умовах війни. Конфлікти й нестабільність економіки ведуть до суттєвих витрат, зокрема національних ресурсів та людського капіталу. Банківська система, зазнавши шоків змін через військові дії, стикається з низкою викликів.

Перш за все, макроекономічні чинники, такі як інфляція, курс валюти та рівень безробіття, сильно впливають на здатність банків здійснювати ефективне кредитування і розвиватися [33].

У період війни частіше спостерігається нестабільність валютних курсів, що створює додатковий тиск на фінансові установи. Кризові явища, які супроводжують військовий конфлікт, такі як зниження довіри до фінансових інститутів і кредитний ризик, ускладнюють проведення банківських операцій. Люди починають менш довіряти банкам, що призводить до скорочення депозитів і збільшення кількості неповернених кредитів.

На рис.2.3 зобразимо макроекономічні чинники в умовах війни.

Рис. 2.3. Макроекономічні чинники в умовах війни

Джерело: [14]

Таблиця 2.4

Макроекономічні чинники в умовах війни

Чинник	Характеристика впливу	Наслідки для банківської системи
Інфляція	Різкі коливання рівня інфляції зменшують реальні доходи та ліквідність.	Зниження платоспроможності клієнтів, зростання кредитних ризиків, дестабілізація процентних ставок.
Обмінний курс	Девальвація національної валюти через відтік капіталу та зменшення експорту.	Валютні ризики для банків, зростання вартості зовнішніх запозичень, падіння довіри до гривневих депозитів.
ВВП	Економічний спад зменшує попит на кредити та інвестиції.	Скорочення кредитного портфеля, зниження прибутковості банківських операцій.
Процентні ставки	Нестабільність ставок через монетарну політику НБУ в умовах кризи.	Ускладнення управління ризиками, зростання витрат на залучення коштів.
Державний борг	Збільшення боргового навантаження обмежує доступ до міжнародних ринків.	Погіршення ліквідності банків, залежність від рефінансування НБУ.

Джерело: [4]

Українська банківська система зазнає значного впливу з боку кількох ключових чинників, серед яких інфляція, обмінний курс, рівень ВВП, процентні ставки, а також державний борг.

Розглянемо детальніше кожен з цих чинників і їх результативний вплив. По-перше, інфляція, характеризуючись різкими коливаннями, здатна суттєво зменшувати реальні доходи населення та ліквідність фінансових установ. Це породжує низку проблем для банківської системи, включаючи зниження платоспроможності клієнтів, збільшення кредитних ризиків, а також дестабілізацію процентних ставок [38].

Щодо обмінного курсу, девальвація національної валюти здебільшого викликана відтоком капіталу та зменшенням обсягів експорту. Це своєю чергою

призводить до зростання валютних ризиків для банківських установ, підвищення вартості зовнішніх запозичень та втрати довіри до гривневих депозитів.

Економічний спад впливає безпосередньо на рівень ВВП і приводить до зменшення попиту на кредити та інвестиційні проєкти. Наслідками цього процесу є скорочення кредитного портфеля банків і зниження прибутковості їх операційної діяльності. Нестабільність процентних ставок, обумовлена монетарною політикою Національного банку України в умовах економічних труднощів, ускладнює управління ризиками і зумовлює збільшення витрат на залучення фінансових ресурсів. Окрім цього, державний борг, зі збільшенням боргового навантаження, обмежує можливість виходу на міжнародні фінансові ринки, що веде до погіршення ліквідності банківських установ та їхньої залежності від рефінансування з боку Національного банку України.

Отже, вплив цих чинників на українську банківську систему є значним та багатоаспектним.

Таблиця 2.5

Чинники впливу на банківську систему

Кризове явище	Характеристика	Вплив на банківську систему
Відтік депозитів	Масове вилучення коштів вкладниками через падіння довіри.	Скорочення ресурсної бази, зростання залежності від НБУ для підтримки ліквідності.
Кредитний дефолт	Збільшення частки прострочених кредитів через економічний спад.	Погіршення якості активів, зростання резервів під можливі втрати.
Ризик ліквідності	Дефіцит ліквідних активів через обмежений доступ до міжнародних ринків.	Зниження здатності виконувати зобов'язання, необхідність екстрених заходів рефінансування.
Політична нестабільність	Санкції, обмеження зовнішньої торгівлі, зміни регуляторного середовища.	Зростання операційних витрат, втрата доступу до міжнародних фінансових інструментів.
Валютна криза	Різкі коливання курсу через дефіцит валютної ліквідності.	Збитки від валютних операцій, зростання ризику дефолту за зовнішніми зобов'язаннями.

Джерело: [29]

Кризові явища, що впливають на банківську систему, мають комплексний характер та можуть призвести до істотних змін у її функціонуванні. По-перше, відтік депозитів, який викликаний масовим вилученням коштів вкладниками через зниження довіри до банківських установ, суттєво скорочує ресурсну базу банків. Це змушує їх все більше покладатися на підтримку з боку Національного банку для забезпечення необхідного рівня ліквідності.

Далі, посилення кредитного дефолту, обумовлене збільшенням частки прострочених кредитів через економічний спад, призводить до погіршення якості банківських активів. На цьому тлі банки змушені суттєво збільшувати резерви під можливі втрати, що може негативно впливати на їхню рентабельність. Ризик ліквідності виникає через дефіцит ліквідних активів та обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків. Це знижує здатність банків виплачувати зобов'язання, вимагаючи впровадження екстрених заходів для рефінансування і стабілізації ситуації.

Політична нестабільність, спричинена санкціями, обмеженнями у сфері зовнішньої торгівлі та змінами в регуляторному середовищі, збільшує операційні витрати банків і обмежує їх доступ до міжнародних фінансових інструментів. Це ускладнює їх діяльність та вимагає адаптації до нових умов.

Валютна криза, яка характеризується різкими коливаннями курсу внаслідок дефіциту валютної ліквідності, може призвести до значних збитків від валютних операцій. Для банків це означає зростання ризику дефолту за зовнішніми зобов'язаннями.

Отже, ці кризові явища потребують швидкої й виваженої адаптації банківської системи для зменшення їхнього негативного впливу і забезпечення стійкості фінансової системи в умовах нестабільності.

Наступним етапом розглянемо взаємодію чинників у кризових умовах.

Таблиця 2.6

Взаємодія чинників у кризових умовах

Чинник/Криза	Інфляція	Обмінний курс	ВВП	Процентні ставки	Держборг
Відтік депозитів	Високий	Високий	Середній	Високий	Низький
Кредитний дефолт	Високий	Середній	Високий	Високий	Середній
Ризик ліквідності	Середній	Високий	Середній	Високий	Високий
Політична нестабільність	Низький	Високий	Низький	Середній	Високий
Валютна криза	Високий	Високий	Середній	Високий	Високий

Джерело: [14]

Аналізуючи наведені чинники, стає зрозуміло, що економіка зазнає значний тиск через високий рівень інфляції та обмінного курсу. Відтік депозитів та валютна криза є особливо серйозними проблемами, адже вони мають найвищий вплив на інфляцію, обмінний курс та процентні ставки. Високий рівень кредитного дефолту та ризик ліквідності додатково ускладнюють ситуацію, підвищуючи загрозу неплатоспроможності.

Політична нестабільність, хоч і має середній або низький вплив на деякі показники, залишається важливим фактором, який може посилити існуючі економічні ризики. Високий державний борг підкреслює загрозу фінансової нестабільності, що вимагає стратегічних заходів для стабілізації економічної ситуації. Зважаючи на середній вплив на ВВП, потенціал для економічного зростання залишається обмеженим. Тому необхідно зосередити увагу на створенні умов для зниження інфляції, забезпечення стабільності валюти та зменшення тиску на процентні ставки.

2.3. Регулятивна діяльність НБУ у забезпеченні стабільності та фінансової безпеки банківської системи

Сьогодні Україна перебуває в складних умовах протидії збройній агресії РФ. Діяльність усіх державних інституцій спрямована на забезпечення перемоги України у відстоюванні свого права на вільне життя та самовизначення. Не є виключенням і Національний банк України (далі – НБУ).

В умовах воєнного стану в країні суттєво підвищується значення регуляторної діяльності державних органів управління, зокрема, в економічній і фінансовій сферах.

Варто пам'ятати, що в умовах дії воєнного стану регуляторна діяльність здійснюється з урахуванням обмежень прав і свобод людини і громадянина, які встановлюються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

В умовах значної збройної агресії та запровадження воєнного стану в Україні, першочерговою задачею стало забезпечення надійності та стабільності функціонування банківської і фінансової системи країни. Ключовою метою є також максимальне забезпечення потреб оборони України, безперебійна робота державних фінансів та всієї критичної інфраструктури.

Починаючи з 2019 року, коли рішення Правління НБУ від 21 серпня під номером 606-рш затвердило Регламент дій Національного банку України в умовах особливих періодів, були визначені особливості його діяльності в такі періоди.

З введенням воєнного стану в Україні, НБУ як головний регулятор фінансового ринку оперативно відповів на виклики, пов'язані зі збройною агресією, на макроекономічному рівні. Це відбулося шляхом прийняття численних нормативних документів, спрямованих на організацію діяльності фінансових установ у ці складні часи.

Необхідність вчасного прийняття відповідних актів виникла задля забезпечення стабільності та надійності фінансової системи країни, а також для забезпечення ефективної роботи Збройних Сил України й безперервної роботи критично важливих об'єктів. 24 лютого 2022 року правління НБУ ухвалило Постанову № 18, котра регулює роботу банківської системи під час воєнного стану.

Основна мета цього документу полягає у тому, щоб гарантувати стабільне функціонування банківської системи в особливий період. Протягом дії воєнного стану нормативні документи НБУ встановили комплекс настанов та обмежень для учасників фінансового ринку.

Основними положеннями цих документів є те, що банки продовжують свою діяльність з урахуванням визначених обмежень, залишаючись уповноваженими для виконання операцій в умовах особливого періоду. Зокрема, встановлено обмеження на видачу готівкових коштів у національній валюті понад 100000 гривень на день, за винятком певних виплат, таких як заробітні плати та соціальні виплати. Також враховано специфічні рахунки підприємств та державних організацій, які виконують мобілізаційні плани або здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Разом з тим, заборонено видачу в Україні готівкової валюти в іноземній валюті понад тих же 100000 гривень у день. Однак дозволено безготівкові розрахунки без обмежень та видачу банківських металів з рахунків клієнтів у межах залишку на рахунку при наявності їх в касах філій чи відділень банків.

Аналізуючи викладене, можна дійти висновку, що значна частина обмежень, які вводить Національний банк України (НБУ), безпосередньо стосується валютного ринку. Це доволі логічне рішення, беручи до уваги ситуацію, коли економіка України та її фінансова база потерпають від руйнувань, спричинених агресивними діями ворога.

Зниження обсягів експорту, а отже й валютних надходжень, ставить перед країною серйозні виклики щодо збереження золото-валютних резервів і забезпечення стабільності курсу національної валюти. У цьому зв'язку важливо підкреслити, що воєнний конфлікт та його наслідки для економіки й інфраструктури країни суттєво знижують ефективність традиційних ринкових механізмів регулювання.

Поточна висока невизначеність практично унеможливлює впровадження монетарної політики за моделлю інфляційного таргетування з плаваючим валютним курсом, а також інших відомих інструментів регуляції та нагляду. За цих умов виникає потреба в перегляді підходів до вибору інструментів грошово-кредитної політики й адаптації їх до нових умов. На додачу до адаптації власних інструментів політики, Рада НБУ разом із самим Національним банком бере на себе такі зобов'язання:

- зберігати тісну співпрацю з Урядом для залучення критично важливого зовнішнього фінансування від міжнародних організацій та країн-партнерів. Це особливо важливо для розв'язання гуманітарних питань, відновлення знищеної інфраструктури, а також для стабільного розвитку та трансформації української економіки;

- спільно з Урядом активно працювати над досягненням цілей та заходів економічних і фінансових реформ, передбачених програмами співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ), іншими міжнародними фінансовими організаціями та європейськими інституціями.

Більше того, Національний банк разом з Урядом зосереджує свої зусилля на посиленні економічного тиску на державу-агресора. Для цього вони ведуть активні переговори та підготовку переконливих аргументів для міжнародних партнерів і провідних держав світу з метою запровадження нових фінансових санкцій. Ці санкції мають на меті досягти повної ізоляції росії від глобальної економіки та фінансової системи світу.

Національний банк планує впроваджувати Стратегію поступово, орієнтуючись на наявність необхідних умов. Наприклад, наявні передумови дозволили пом'якшити кілька валютних обмежень у червні. Водночас умови для наступних кроків ще формуються.

На етапі реалізації Стратегії Національний банк враховуватиме результати детального аналізу ефективності попередніх дій та ймовірний вплив майбутніх змін.

Це передбачає оцінку впливу змін в одному напрямку на інші аспекти макроекономічної політики, зокрема, на фінансову позицію та стійкість державного боргу. Такий підхід дозволить забезпечити поступове повернення до інфляційного таргетування із плаваючим обмінним курсом без ризиків для цінової стабільності та фінансової стійкості, водночас сприяючи сталому економічному відновленню. Курсова стійкість залишатиметься одним із ключових завдань Національного банку на всіх етапах Стратегії. Для цього установа зберігатиме суворі монетарні умови через підтримання високих реальних процентних ставок, що підвищує привабливість гривневих активів і мінімізує ризики для курсової стійкості.

Таким чином, НБУ здійснює свою регуляторну діяльність з урахуванням особливостей економічних процесів у період воєнного стану, а також зобов'язань перед міжнародними організаціями, які активно допомагають Україні протистояти збройній агресії з боку росії. Заходи плануються так, щоб забезпечити стабільне функціонування фінансової системи країни.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Ключові проблеми банківської системи України у вирішенні її функціональних завдань

Розвинута банківська система є необхідною умовою для забезпечення нормального і безперешкодного функціонування економічної системи, в яку входять різноманітні суб'єкти господарської діяльності, а також державний бюджет. Це означає, що тільки за допомогою вдосконаленої банківської системи можливо здійснити всебічну реструктуризацію економіки загалом, що включає адаптацію до нових умов і викликів.

Важливо зазначити, що від надійності та рівня розвитку банківського сектора багато в чому залежить стабілізація економічної ситуації в країні, адже він грає роль ключового інструменту у цьому процесі. Без залучення фінансових ресурсів населення до банківського сектора неможливо провести фінансову реорганізацію підприємств, які мають гостру потребу у фондах для забезпечення своєї діяльності та подальшої реструктуризації. Таким чином, участь громадян у банківських процесах стає життєво важливою для оздоровлення та розвитку економіки.

Банківська система України сьогодні стоїть перед рядом суттєвих викликів, які ускладнюють виконання її основних функцій. Розуміння та вирішення цих проблем є критично важливим для економічної стабільності країни. По-перше, однією з ключових проблем є питання довіри населення до банківської системи. Багато українців з обережністю ставляться до зберігання коштів на банківських

рахунках через нестабільність фінансової системи та попередній досвід банкрутств банків.

Погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури, підсилена військова агресія проти України та окупація значної частини територій протягом останніх років створюють серйозні виклики для національної економіки загалом і для банківського сектору зокрема. Банківський сектор є критично важливою ланкою сучасної фінансової системи України, саме тому подібні фактори справляють значний вплив на його стабільність та розвиток. Незважаючи на позитивну динаміку більшості ключових показників, що відображають вагу банківського сектора в економіці, аналіз ризиків демонструє доволі проблемну картину. Основними чинниками, що роблять банківський сектор вразливим на даний момент, залишаються:

- 1) Негативний тренд основних макроекономічних індикаторів, що свідчить про ослаблення економіки;
- 2) Погіршення фінансового стану контрагентів банків, що ускладнює їх взаємодію;
- 3) Зростаюча концентрація активів і ризиків, зокрема у зв'язку зі скороченням кількості діючих кредитних організацій;
- 4) Посилення регулювання та контрольної практики, що вимагає від банків бути більш адаптивними та готовими до змін.

Протягом останніх років розвиток банківського сектору відбувається в умовах низьких темпів економічного зростання та збільшення номінальних доходів населення, хоча такі доходи не завжди супроводжуються відповідним зростанням купівельної спроможності.

За останні роки Національний банк України ухвалив низку важливих документів, які ставлять перед банками завдання щодо серйозного вдосконалення бізнес-процесів і модернізації систем ризик-менеджменту, що є необхідними для виживання та процвітання у такому мінливому середовищі.

Банківська система України стикається з низкою структурних та функціональних проблем, які обмежують її здатність виконувати роль фінансового посередника та забезпечувати стабільність економіки. Серед ключових викликів – низький рівень кредитування реального сектора, велика частка проблемних кредитів, неефективність регуляторних механізмів та недостатня капіталізація банків. Ці фактори посилюються макроекономічною нестабільністю, кризою платежів та відтоком капіталу, що потребує комплексного аналізу для подальшого реформування.

На рис.3.1. зобразимо ключові проблеми банківської діяльності.

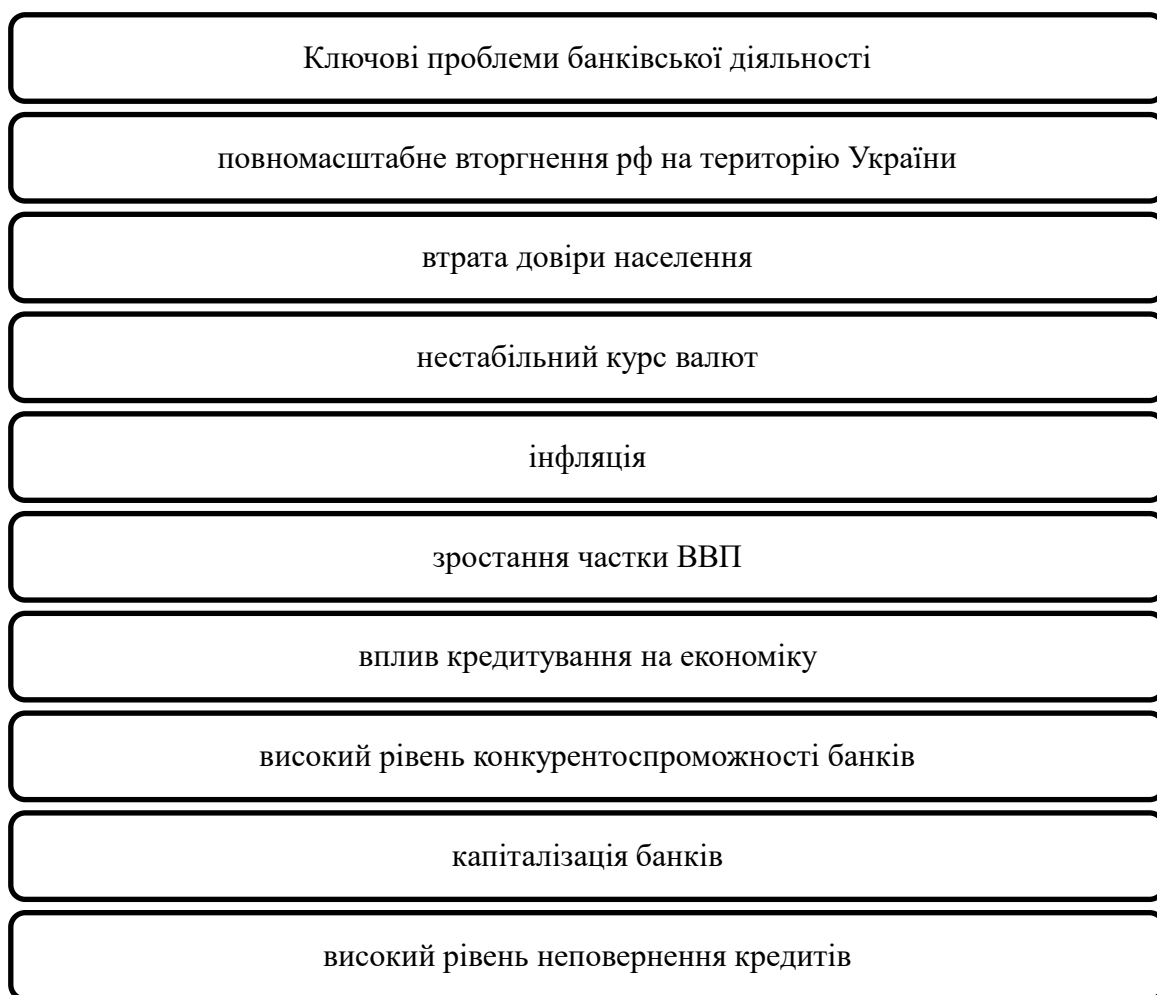

Рис.3.1 Ключові проблеми банківської діяльності

Джерело: [8]

Виходячи з рис.3.1 спостерігається, що банківська діяльність має чималий ряд ключових проблем, основні з яких є неповернення кредитів, великий рівень небезпек, закриття банків через повномасштабне вторгнення РФ на територію України та інші.

Отже, розглянемо детальніше дані проблеми (табл.3.1)

Таблиця 3.1

Проблеми банківської системи України

Показник	Стан в Україні	Порівняння з Європою	Основні причини
Частка кредитів до ВВП	9–14%	40–60% (країни ЦЄ)	Високі ставки за держзобов'язання, неефективна податкова система, брак механізмів споживчого кредитування
Напрями кредитування	Перевага держсектору ^[1]	Акцент на приватний сектор	Державний попит на кредити витісняє приватні інвестиції.
Вплив на економіку	Обмежене фінансування виробництва	Стимулювання інновацій	Низька рентабельність підприємств через податковий тиск

Джерело: [6]

У сучасній економічній ситуації України можна відзначити декілька критично важливих аспектів, що потребують детального аналізу у контексті порівняння з європейськими стандартами та практиками. Розглядаючи частку кредитів відносно ВВП, Україна демонструє значно нижчі показники, ніж країни Центральної Європи.

Частка кредитів складає всього 9–14% в Україні, тоді як у країнах Центральної Європи цей показник коливається в межах 40–60%. Ця різниця зумовлена декількома ключовими факторами, такими як високі ставки за державними зобов'язаннями, неефективна податкова система, а також відсутність ефективних механізмів для стимулювання споживчого кредитування. Високі

ставки державних зобов'язань роблять позики менш привабливими для бізнесу та населення, що скорочує обсяги боргових інтенсивностей. Наступним важливим фактором є напрями кредитування.

В Україні спостерігається акцент на державний сектор, тоді як в Європі кредитування більш орієнтоване на приватний сектор. Державний попит на кредити часто витісняє приватні інвестиції, зменшуючи фінансову підтримку для малого та середнього бізнесу, які є основними драйверами економічного росту. Це призводить до недостатньої інвестиційної активності в приватному секторі та обмеженого фінансування для впровадження нових проектів і стартапів.

Таким чином, для покращення цієї ситуації Україні варто звернути увагу на реформи в податковому середовищі та розробку стратегій для заохочення кредитувального механізму, що сприятиме інтеграції у європейську економічну систему та поліпшить загальний економічний клімат країни.

Наступним етапом розглянемо інституційні проблеми банківської діяльності (табл.3.2)

Таблиця 3.2

Інституційні проблеми банківської діяльності

Аспект	Основні недоліки	Приклади наслідків
Діяльність регулятора	Недосконалість контролю	Масові банкрутства (2014–2016), виведення активів за кордон
Капіталізація банків	Низький рівень	Обмеження кредитних можливостей, залежність від іноземного капіталу
Конкурентоспроможність	Відставання від іноземних банків	Зростання частки іноземного капіталу, втрата вітчизняного ринку

Джерело: [16]

Підвищена увага до діяльності регуляторних органів є критично важливою, оскільки їх недосконалий контроль може провокувати далекосяжні економічні наслідки. Це особливо проявляється в періоди масових банкрутств банківських

установ, коли відсутність ефективного нагляду та контролю сприяє неконтрольованому відтоку капіталу за кордон, що послаблює національну економіку.

Рівень капіталізації банків також відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності фінансової системи. Низький рівень капіталізації не лише обмежує банківські установи в можливості здійснювати кредитування, але й веде до збільшення залежності від іноземного капіталу. Це може потенційно поставити під загрозу економічну незалежність країни, ускладнюючи регулювання внутрішнього фінансового ринку. На додаток до цього, питання конкурентоспроможності банків є надзвичайно актуальними для підтримання здорового балансу між місцевими та міжнародними гравцями на ринку.

Таким чином, розв'язання зазначених проблем потребує комплексного підходу і злагоджених зусиль усіх зацікавлених сторін, включаючи уряд, регуляторів та самих учасників ринку. Цілеспрямоване покращення нагляду, збільшення капіталізації та підвищення конкурентоспроможності можуть забезпечити більш сталі умови для розвитку банківського сектора та економіки країни загалом.

Отже, банківська система України потребує глибоких структурних змін для подолання ключових викликів: збільшення обсягів кредитування реального сектора, зниження частки проблемних активів та підвищення ефективності регуляторних інституцій. Пріоритетами мають стати реформи податкової системи, посилення контролю за якістю кредитних портфелів та залучення інвестицій для зміцнення капітальної бази банків. Лише комплексний підхід дозволить забезпечити стабільність фінансового сектору та його роль у відновленні економіки.

3.2. Шляхи вдосконалення та перспективи розвитку банківської системи в умовах післявоєнної розбудови України

Банківська система України відіграє ключову роль у післявоєнній відбудові країни, забезпечуючи фінансову стабільність, кредитування реального сектору та підтримку державних програм. В умовах руйнувань і економічних викликів, спричинених війною, банківська система стає основним інструментом для мобілізації ресурсів, відновлення інфраструктури та стимулювання економічного розвитку.

В таблиці 3.3 розглянемо основні завдання банківської системи у післявоєнній відбудові.

Таблиця 3.3

Основні завдання банківської системи у післявоєнній відбудові

Завдання	Опис
Створення банку другого рівня	Залучення недорогих іноземних кредитних ресурсів для фінансування інноваційних проєктів
Створення "бед банку"	Робота з негативно класифікованими активами для очищення балансів банків
Підтримка кредитування	Надання кредитів підприємствам і населенню для відновлення виробництва та інфраструктури
Забезпечення фінансової стабільності	Ліквідність, довіра вкладників, нагляд і регулювання з боку НБУ

Джерело: [18]

Роль банківської системи у відновленні економіки після війни відіграє значну частину у процесі зміцнення та розвитку держави в умовах післявоєнного періоду. Одним із ключових аспектів цієї ролі є надання кредитів та фінансової допомоги, спеціально спрямованих на відновлення інфраструктури. Національний

банк України має можливість фінансувати масштабні проекти, пов'язані з будівництвом і відновленням таких важливих інфраструктурних об'єктів, як дороги, мости, аеропорти, залізниці та інші критичні для економічного зростання і покращення якості життя громадян.

Крім того, важливим напрямом діяльності банківської системи є підтримка розвитку нових підприємств та збільшення обсягів виробництва. Для забезпечення стабільного економічного зростання

Національний банк може активно підтримувати запуск нових бізнес-ініціатив шляхом надання їм цільових кредитів та інших форм фінансової підтримки. Водночас банк може займатись створенням сприятливих умов для бізнесу, зокрема шляхом спрощення бюрократичних процедур та розробки ефективної інвестиційної політики, що може істотно стимулювати розвиток економіки та підвищувати рівень життя населення. Також банки відіграють ключову роль у фінансуванні соціально значущих програм, таких як житлове будівництво та охорона здоров'я. Уряд має можливість використовувати кредити від Національного банку для підтримки таких проектів через залучення комерційних банків, які безпосередньо займаються кредитуванням конкретних галузей. Однак потрібно підходити обережно до ідеї націоналізації банків для забезпечення більш жорсткого контролю над фінансовою системою та ефективного розподілу капіталу. Хоча це може забезпечити певні переваги, така міра несе ризики погіршення інвестиційного клімату та зниження довіри до приватної власності.

Тому перед будь-якими рішеннями в цьому напрямку слід уважно оцінити всі потенційні наслідки і розглянути альтернативні варіанти вирішення наявних проблем. Також є можливість створення нових банків та фінансових інституцій, покликаних сприяти розвитку підприємництва та залученню іноземних інвестицій. Спеціалізовані банки можуть надавати цільову підтримку для різних галузей економіки, таких як сільське господарство, енергетика чи транспорт,

забезпечуючи їх кредитами, консультаційними послугами та іншими фінансовими інструментами.

До того ж Національний банк України здатний створювати фінансові інструменти, що стимулюють розвиток вітчизняного підприємництва і приваблюють міжнародних інвесторів. Це може бути реалізовано через створення інвестиційних фондів, які акумулюватимуть кошти від міжнародних донорів для вкладення в національні проекти.

І нарешті, критично важливо забезпечити стабільність і надійність банківської системи, що дозволяє залучати депозити й забезпечувати загальну фінансову стабільність у країні. Це включає регулярні аудити та інспекції для моніторингу стану банківського сектору, а також встановлення жорстких обов'язкових вимог до їх діяльності.

Таким чином, клієнти будуть більше готові довіряти свої кошти банкам з високими репутацією і стійкістю. Таким чином, банківська система є невід'ємною частиною у відбудові економіки після воєнних потрясінь, забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для відновлення ключових галузей та підтримку населення.

На рис.3.2 зобразимо основні шляхи вдосконалення банківської системи.

Рис.3.2 Основні шляхи вдосконалення банківської системи

Джерело: [9]

У напрямку регулювання важливо вдосконалити механізми контролю та впровадити нові інструменти ризик-менеджменту. Щодо інновацій, потрібно зосередитись на цифровізації банківських послуг та впровадженні сучасних фінтех-рішень. У міжнародній співпраці слід залучати технічну і фінансову допомогу та інтегруватися у світові ринки.

Для підтримки реального сектору важливо надавати кредити підприємствам і фінансувати соціальні та інфраструктурні проекти.

Наступним етапом розглянемо перспективи розвитку банківської системи України (рис.3.3)

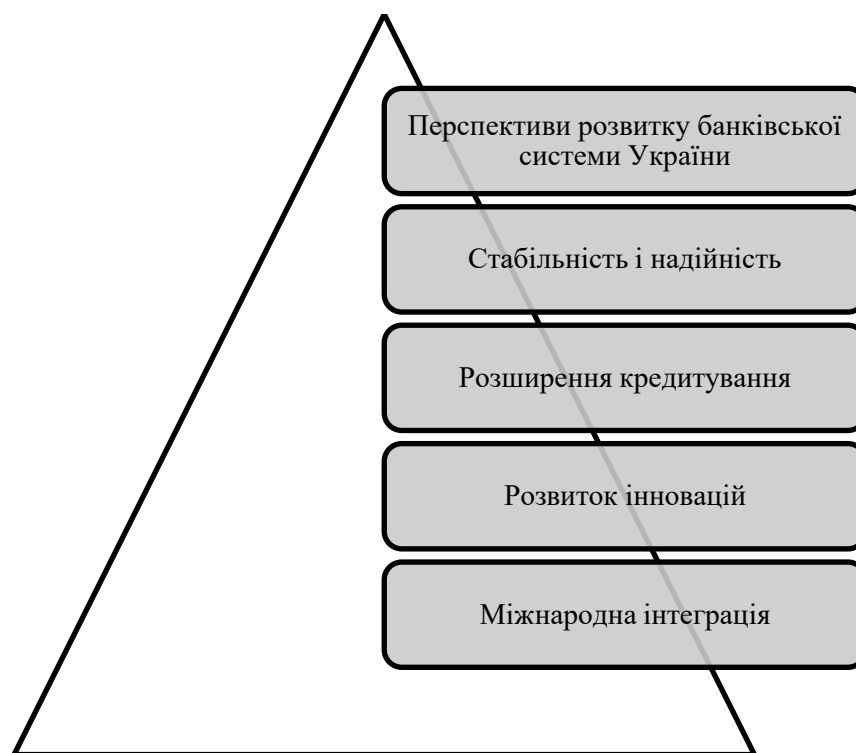

Рис.3.3 Перспективи розвитку банківської системи України

Джерело: [4]

Розглянемо детальніше перспективи розвитку банківської системи.

Перспективи розвитку банківської системи України

Перспектива	Опис
Стабільність і надійність	Збереження довіри, забезпечення ліквідності, ефективний нагляд
Розвиток інновацій	Впровадження цифрових технологій, автоматизація процесів
Розширення кредитування	Підтримка малого і середнього бізнесу, інвестиції в інфраструктуру
Міжнародна інтеграція	Залучення іноземних інвестицій, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями

Джерело: [15]

Підсумовуючи наведені перспективи, можна сказати, що успішний розвиток фінансової системи полягає в гармонійному поєднанні стабільності, інновацій та активного кредитування. Забезпечення стабільності та надійності формує основу для зростання довіри серед інвесторів і громадян, що є ключовим фактором ефективного функціонування економіки.

Розвиток інновацій і впровадження цифрових технологій надає нові можливості для оптимізації процесів і підвищення конкурентоспроможності. Активна підтримка малого і середнього бізнесу через розширення кредитування сприяє зміцненню економічної бази і розвитку інфраструктури. Нарешті, міжнародна інтеграція дозволяє залучати додаткові ресурси та знання, необхідні для вдосконалення фінансової системи. Усі ці аспекти разом сприяють стійкому економічному зростанню та підвищенню добробуту суспільства в цілому.

ВИСНОВКИ

Отже, можна зробити висновок, що основна мета досягнута.

В ході роботи було проаналізовано, що банківська система є важливою складовою національної економіки, що забезпечує функціонування грошового ринку, мобілізацію та трансформацію фінансових ресурсів, а також стабілізацію економіки в цілому. В Україні банківська система має дворівневу структуру, де Національний банк України виконує роль регулятора і емісійного центру, а комерційні банки здійснюють операції з клієнтами.

Основними функціями банківської системи є емісійна (випуск грошей в обіг), трансформаційна (перетворення короткострокових депозитів у довгострокові кредити), стабілізаційна (забезпечення стійкості банківської системи та грошового ринку) та посередницька (з'єднання кредиторів і позичальників). Ці функції реалізуються через комплекс банківських послуг і є ключовими для розвитку економіки країни.

Нормативно-правове регулювання банківської діяльності в Україні базується на Конституції, Законах України, зокрема "Про банки і банківську діяльність" та "Про Національний банк України", а також на нормативних актах НБУ, які визначають порядок функціонування банків, їх контроль і нагляд. Важливою складовою є адаптація законодавства до міжнародних стандартів та врахування позитивного іноземного досвіду.

Іноземний досвід розвитку банківських систем свідчить про необхідність гнучкості, інноваційності та ефективного регулювання, що є актуальним і для України, особливо в умовах трансформації та інтеграції у світову фінансову систему. Вітчизняна практика потребує подальшого вдосконалення з урахуванням специфіки національної економіки та викликів воєнного часу.

В другому розділі було проведено аналіз банківської системи, де встановлено, що у 2022–2024 роках банківська система України зазнала значних

змін під впливом макроекономічних чинників, зокрема війни, що спричинило кризові явища. Проте регулятивна діяльність НБУ спрямована на підтримку стабільності, фінансової безпеки та забезпечення безперервності банківських послуг, що є критично важливим для економічного відновлення країни.

Основними проблемами банківської системи України є необхідність підвищення її функціональної ефективності, посилення банківського нагляду, адаптація до нових економічних умов та технологічних викликів. Перспективи розвитку пов'язані з впровадженням інновацій, цифровізацією, зміцненням нормативної бази та підтримкою післявоєнної реконструкції економіки.

Таким чином, банківська система України є ключовим елементом національної економіки, що потребує постійного розвитку, адаптації до сучасних викликів і активної регуляторної підтримки для забезпечення стабільності, ефективності та сталого зростання країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 01.05.2025. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [Дата звернення: 12.05.2025].
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III : станом на 01.05.2025. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> [Дата звернення: 12.05.2025].
3. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV : станом на 01.05.2025. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> [Дата звернення: 12.05.2025].
4. Антонюк О., Нянько Л. Банківська система України: виклики сьогодення та тенденції розвитку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2023. С.36-43.
5. Банківська система: навчальний посібник. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
6. Барна М. Ю., Руцишин Н. М. Стан і тенденції розвитку банківської системи в контексті структурного реформування національної економіки України. *Науковий журнал “Наукові горизонти”*. 2020. Т. 23. № 12. С. 84-98.
7. Бортник А. Грошово-кредитна політика НБУ в умовах війни. Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 30 листопада 2022 р.) Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. С. 11-13.
8. Вдовенко Л. О. Рефінансування як механізм підтримки стабільності банківської системи. *Економіка. Фінанси. Менеджмент. Актуальні питання науки і практики*. 2018. № 2. С. 8-14.

9. Вербицька В. Перспективи розвитку банківського бізнесу в Україні. 2023. 36с.
10. Ганзюк С.М., Лінькова А.В. Особливості функціонування проблемних банків в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 8 (35). С. 11-14.
11. Грубінка І.І. Особливості розвитку та сучасного стану банківської системи України в контексті державної монетарної політики. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 10. С. 579-582.
12. Гудзь Т.П., Герчіков М.О. Банківська система України в умовах війни. 2023. С 45-48.
13. Гура О. Л., Крижановський О. О. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/54.pdf.
14. Дятлова Ю. В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Вип. 16. Т. 1. С. 67-74.
15. Екшмідт П. Значення банківської системи у забезпеченні відновлення та розвитку економіки України. 2022. 38с
16. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 4. С. 122–133.
17. Іванова М.А., Масюк Ю.В. Особливості та перспективи банківського кредитування аграрного сектору в Україні. 2023, 247с.
18. Іващук О. В. Антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 5 (133). С. 141-146.
19. Ісхакова О.М., Махітько В.С., Полійчук М.В. Банківський сектор в Україні: реалії та перспективи. *Молодий вчений*. № 10 (50), 2017. С. 897-901.
20. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. С. 1-9.

21. Кількість структурних підрозділів банків (у розрізі банків) URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>
22. Король М.М., Співак В.О., Куліковська І.В. Сучасний стан показників української банківської системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 47. С. 41-47.
23. Кузьменко В., Овчаренко В. О. Тенденції розвитку сучасних банківських технологій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 2. С. 98-103.
24. Макаренко Ю.П. Сучасний стан та шляхи удосконалення банківського регулювання та нагляду. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 12. С. 62-67.
25. Максимова М.В. Банківська система України: стан та проблеми. *Економіка та держава*. 2017. № 5. С. 56-60.
26. Мірошник Р., Кухта І. Діджиталізація банківської системи України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023, 45-49с.
27. Мордань Є. Визначення сутності поняття «банківська система» та її елементів як об'єктів державного регулювання. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 2 (7). С. 29-38.
28. Наглядова статистика : Доходи і витрати банків. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Inc_Exp_Banks_2022-12-01.xlsx
29. Огляд банківського сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bilshist-bankiv-zberigayut-operatsiyu-efektivnist-v-umovah-viyni-popriznachni-kreditni-vtrati--oglyad-bankivskogo-sektoru>.
30. Орзул О.Ю. Історія розвитку банківської системи України. Наукововиробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2018. Випуск 6 (49). С. 113-118.
31. Основні показники діяльності банків. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active>.

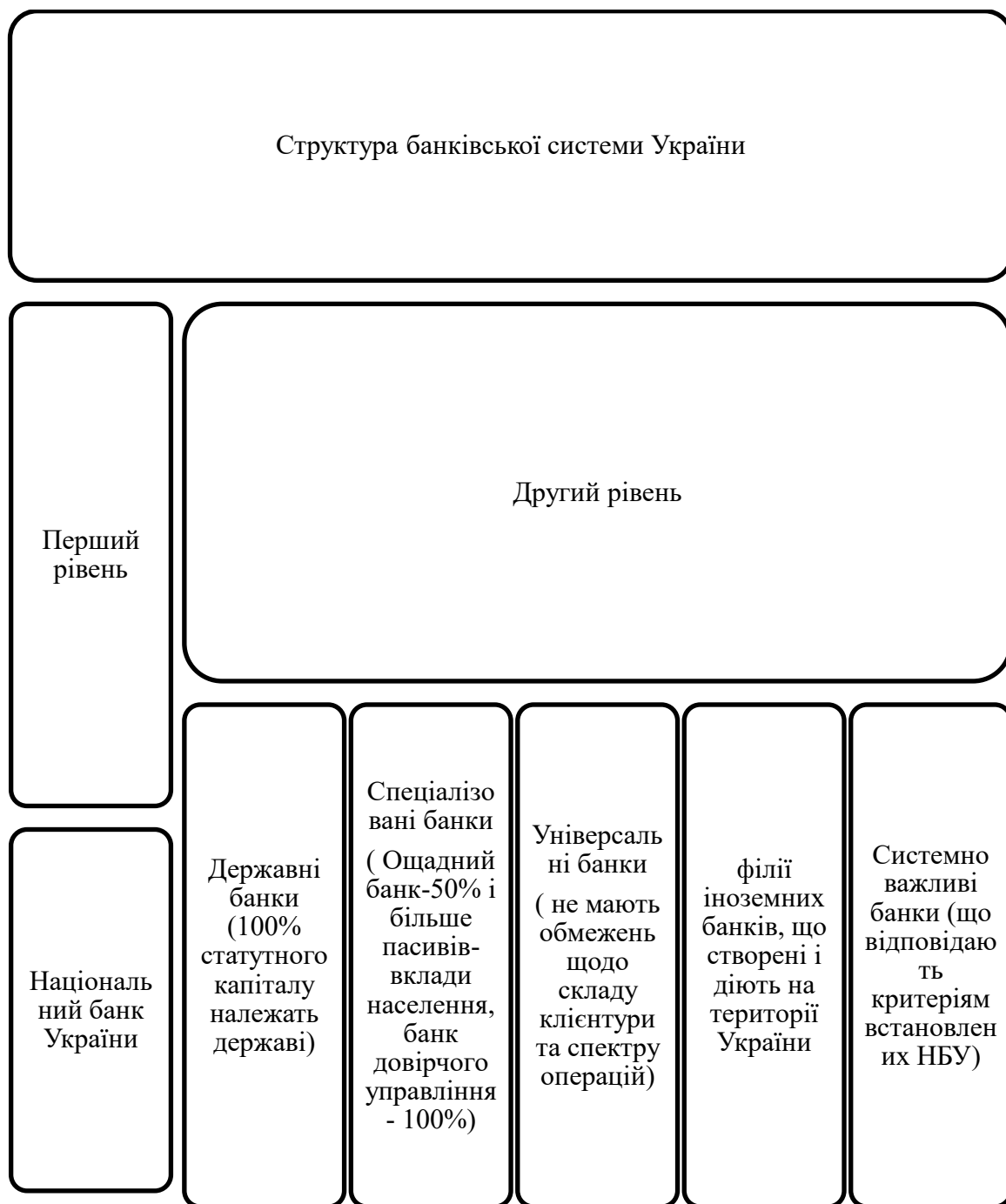
32. Попчук Д.О. Проблеми функціонування банківської системи в умовах воєнного стану. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Випуск 1 (19), 2023. С. 66-69.
33. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
34. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану : Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>
35. Прокопенко Н.С., Мирончук В.М., Шепель І.В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1556/1497>
36. Прокопенко Н.С., Мирончук В.М., Шепель І.В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка і суспільство*. 2022. № 41.
37. Руда О.Л. Банківський нагляд та його вплив на банківську систему України. *Агросвіт*. 2022. № 5-6. С. 15–23.
38. Рушишин Н. М., Мединська Т. В., Лихна С. П. Трансформація банківського сектору національної економіки в умовах сучасних викликів. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 27. С. 337-344.
39. Смолінська С.Д., Наконечна Ю.С. Інтеграція банківської системи України в умовах світової економіки. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 390-393.
40. Сорокати В.М. Адаптація банківської системи України до стандартів Європейського Союзу. *Актуальні питання сучасної економічної науки*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. (4 грудня 2019 р.). м. Полтава. С. 487-489.
41. Стойка В.С. Теоретичні підходи до визначення сутності банківської системи та її ролі в економіці країни. URL: <https://cutt.ly/z0AkCP6>

42. Стратегія Національного банку до 2025 року: фокус на активізацію економічного зростання та цифровізацію. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalniy-bank-do-2025-roku-fokus-naaktivizatsiyu-ekonomichnogo-zrostannya-ta-tsifrovizatsiyu>
43. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL : <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/develop-strategy2023>
44. Сус Ю.Ю., Заєць І.І., Левченко В.А. Ризики функціонування банківської системи України в умовах війни. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, менеджменту і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Житомир, 2 грудня 2022 р.): у 2 ч. Житомир: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 45-47.
45. Ткаченко О.І. Сучасна банківська система України: тенденції та очікування. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 417-423.
46. Халімон Т. М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4 (25). Т. 3. С. 71-75.
47. Чайковський, Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України. *Економічний аналіз*. 2016. Том 23. № 1. С. 153-160.
48. Швайко М.Л., Микиша А.Д. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. *Соціальна економіка*. 2022. Вип. 63. С. 145-155.

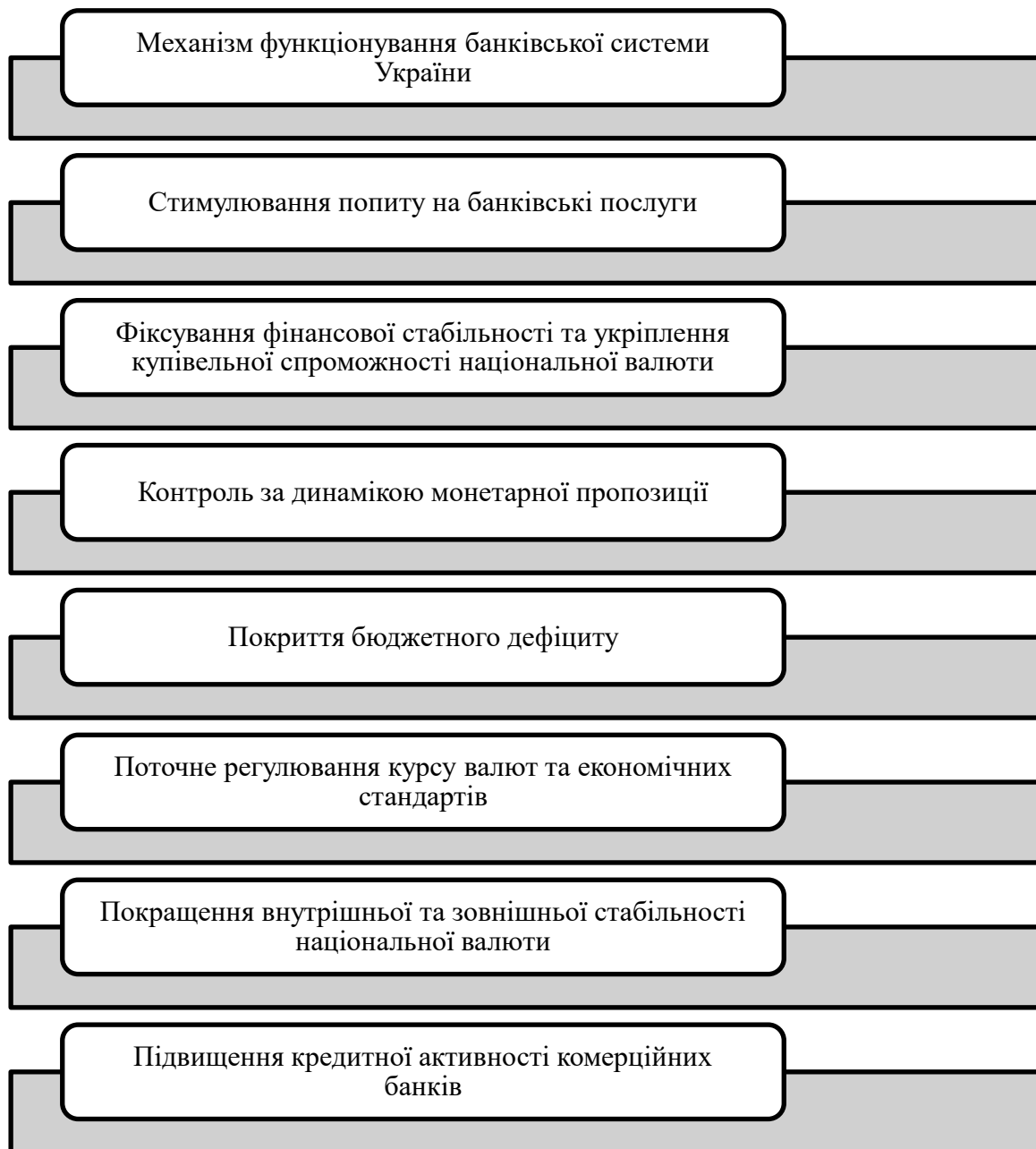
ДОДАТКИ

Додаток А

Структура банківської системи України

Механізм функціонування банківської системи України

Положення НБУ, що регламентує діяльність банківської системи

Назва Положення	Основний зміст та регулювання
Положення про провадження депозитарної і клірингової діяльності та забезпечення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Національним банком України	Визначає порядок здійснення депозитарної та клірингової діяльності НБУ, регулює взаємовідносини НБУ з учасниками ринку цінних паперів і клієнтами, а також правила обліку та розрахунків з цінними паперами. Забезпечує дотримання принципу “поставка цінних паперів проти оплати”, порядок надання цінних паперів у заставу, строки обслуговування платежів та доступ клієнтів до додаткових послуг.
Положення про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції	Регламентує процес контролю валютних операцій у фінансовій системі України.
Положення про проведення Національним банком України на міжбанківському ринку операцій своп процентної ставки	Визначає умови проведення НБУ з банками на міжбанківському ринку операцій своп процентної ставки, які є похідними фінансовими інструментами (деривативами).
Положення про розрахунок та оприлюднення Українського індексу міжбанківських ставок овернайт (UONIA)	Визначає порядок обчислення та оприлюднення Українського індексу міжбанківських ставок овернайт для надання учасникам ринку об’єктивного індикатора вартості гривневих ресурсів на міжбанківському ринку України.
Положення про Систему BankID Національного банку України	Визначає загальні засади функціонування Системи BankID НБУ, порядок її використання, здійснення розрахунків між абонентами та ведення статистики у системі.

АНОТАЦІЯ

Зварич І. В. Сучасний стан банківської системи України та проблема її подальшого розвитку. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади функціонування банківської системи в ринковій економіці та проаналізовано її сучасний стан в Україні. Розкрито сутність, структуру та функції банківської системи, нормативно-правове регулювання банківської діяльності та досвід зарубіжних країн у розбудові банківських систем. Проаналізовано кількісні та якісні показники розвитку банківської системи України у 2022–2024 роках, вплив макроекономічних чинників і кризових явищ на її функціонування в умовах війни, а також регулятивну діяльність НБУ щодо забезпечення стабільності та фінансової безпеки. Визначено основні проблеми банківського сектору та окреслено перспективи його розвитку в умовах післявоєнної відбудови економіки.

Ключові слова: банківська система, банківська діяльність, НБУ, макроекономічні чинники, фінансова стабільність.

SUMMARY

Zvarych I. V. The Current State of the Banking System of Ukraine and the Problem of Its Further Development. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, Banking, and Insurance". Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2025.

This qualification work investigates the theoretical foundations of the functioning of the banking system in a market economy and analyzes its current state in Ukraine. The essence, structure, and functions of the banking system, the regulatory framework for banking activities, and the experience of foreign countries in developing banking systems are revealed. The quantitative and qualitative indicators of the development of the banking system of Ukraine in 2022-2024 are analyzed, along with the impact of macroeconomic factors and crisis phenomena on its functioning during wartime, as well as the regulatory activities of the NBU to ensure stability and financial security. The main problems of the banking sector are identified, and the prospects for its development in the post-war reconstruction of the economy are outlined.

Keywords: banking system, banking activities, NBU, macroeconomic factors, financial stability.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Зварич Ірина

